

La hisenda catalana

Marta Espasa

@mespasa1

Secretària d'Hisenda de la Generalitat de Catalunya

Doctora en ciències econòmiques i empresarials per la Universitat de Barcelona.

Professora titular d'hisenda pública a la Universitat de Barcelona (2001-2016). És investigadora de l'Institut d'Economia de Barcelona (IEB) des del 2000 i membre del Consell Assessor per la Reactivació Econòmica de Catalunya (CAREC) des del 2011.

Ex-directora general de Tributs i Joc

Ha publicat més de 30 articles en revistes científiques nacionals i internacionals com *Government & Policy*, *Public Finance Review*, *Revista de Economia Aplicada*, *Hacienda Pública Española*, *Papeles de Economía Española*, entre d'altres. És coautora d'una dotzena de llibres i autora de més de 30 capítols de llibre. L'any 2010 va ser coeditora del llibre *The political economy of inter-regional fiscal flows. Measurement, determinants and effects on country stability*, que va rebre el premi Joan Sardà Dexeus.

El desenvolupament de la hisenda catalana passa, inevitablement, per assolir un marc de plena sobirania fiscal, entès com la necessitat de disposar de la màxima capacitat de decisió tant sobre la normativa tributària, com sobre la gestió i recaptació dels tributs. Aquest objectiu es sustenta en el principi bàsic que ha de regir qualsevol administració pública, i que no és un altre que el de maximitzar el benestar social, adequar el sistema fiscal i l'administració tributària a les preferències dels ciutadans i a les necessitats de l'activitat econòmica del país.

Per fer-ho, cal incidir en tres àmbits: normatiu, de gestió i recaptació. Pel que fa al normatiu, el sistema fiscal d'un país és, en gran part, l'expressió de les preferències i objectius que desitgen els ciutadans que el configuren. Així, l'anàlisi d'un sistema fiscal mostra quin és el

“*Reptes com l'augment de la desigualtat, la sostenibilitat de l'estat del benestar, la lluita contra el canvi climàtic, la globalització, la digitalització i l'evasió i frau fiscal requereixen un sistema fiscal modern, eficaç i innovador.*”

“*Caldrà establir el nivell redistributiu del sistema fiscal, tenint en compte l'augment de les disparitats en la distribució de la renda i la riquesa.*”

paper que la societat atorga al sector públic i, en concret, quins són els objectius recaptatoris, redistributius i de creixement econòmic que permeten assolir el nivell de progrés econòmic i social que aquella societat s'ha fixat. Donat que les preferències dels ciutadans són canviants en el temps i el context econòmic i social també, el marc fiscal s'ha d'anar adaptant de manera continuada. L'envergadura i la complexitat dels reptes que ens depara el segle XXI fan que s'hagi de redissenyar el sistema fiscal en tota la seva integritat. Reptes com l'augment de la desigualtat,

la sostenibilitat de l'estat del benestar, la lluita contra el canvi climàtic, la globalització, la digitalització i l'evasió i frau fiscal requereixen un sistema fiscal modern, eficaç i innovador.

Per donar resposta a aquests reptes és necessari disposar de plena capacitat normativa per determinar, en primer lloc, el volum de la recaptació impositiva, que dependrà del nivell de despesa pública que el conjunt de la societat catalana acordi. No obstant, cal tenir en compte dos importants reptes que pressionaran de manera molt forta i intensa l'increment de la despesa pública durant el segle XXI: l'envelliment de la població i la reducció de l'ocupació. D'altra banda, si l'objectiu és ser un país avançat, competitiu i amb un estat del benestar plenament desenvolupat caldrà situar la despesa pública en educació, sanitat, protecció social, infraestructures, recerca i innovació als nivells dels països de referència.

En segon lloc, caldrà establir el nivell redistributiu del sistema fiscal, tenint en compte l'augment de les disparitats en la distribució de la renda i la riquesa. En tercer lloc, i una vegada determinades les fites recaptatòries i redistributives, s'haurà d'analitzar quina és l'estructura fiscal que permeti assolir-les. En aquest sentit, cal tenir present que el sistema fiscal és un tot i requereix ser analitzat en el seu conjunt, perquè no tots els impostos són adients per aconseguir tots els objectius. Això implica la necessitat d'establir una estructura impositiva diversificada, calibrar el pes específic que ha de tenir cada impost i dissenyar-los de manera que cadascun pugui assolir l'objectiu fixat. Actualment, la Generalitat disposa de molt poca capacitat normativa, limitada a tres elements de l'IRPF (tarifa, 10 % del mínim exempt i determinades deduccions), a diversos elements tributaris dels impostos sobre la riquesa i el joc (impostos de segon ordre), i als tributs propis. Així doncs, és evident que existeix un ampli recorregut en l'àmbit normatiu.

Quant a l'àmbit de gestió, l'Administració tributària de Catalunya ha de pretendre gestionar tots els tributs que es recaptin a Catalunya, fen-t'ho amb un model d'administració tributària del segle XXI. En aquest sentit, i en línia amb les darreres recomanacions de l'OCDE, l'Administració tributària de Catalunya no només té l'obligació d'actuar amb eficàcia i eficiència, sinó també amb la màxima qualitat, per poder anar més enllà del desenvolupament de les funcions pròpies de qualsevol administració tributària, com són la facilitació del compliment de les obligacions tributàries i la prevenció i el control, detecció i regularització del frau fiscal, i convertir-se, a més, en una entitat de referència prestadora de serveis envers els contribuents i altres organismes públics. Aquesta nova concepció del que han de ser les administracions tributàries del futur, que posa al centre el contribuent, és la base de la transformació i renovació integral que ja està duent a terme l'Administració tributària de Catalunya, transformació que ha suposat un canvi de model funcional, organitzatiu, tecnològic, normatiu i col·laboratiu.

Finalment, i pel que fa a l'àmbit recaptatori, és del tot imprescindible reduir la dependència financera que pateix la Generalitat enfront de l'Estat. Actualment, el finançament de la Generalitat depèn en

“*La plena sobirania fiscal és imprescindible per millorar el benestar social dels ciutadans de Catalunya, reduir la dependència financera de l'Estat, millorar l'autonomia tributària i la responsabilitat fiscal, garantir una major estabilitat en els recursos i assolir majors cotes de transparència i perceptibilitat.*”

un 85 % de les bestretes per IRPF, IVA i impostos especials, que mensualment el Govern central li transfereix. Unes bestretes sobre les quals les comunitats no tenen cap poder de decisió i que es calculen amb un sistema que s'ha mostrat altament deficient. És a dir, la Generalitat només disposa a temps real del 15 % de la recaptació dels seus impostos, un fet inaudit si el comparem, per exemple, amb els ajuntaments, que disposen pràcticament del 90 % de la recaptació directa dels impostos locals i només reben un 10 % via bestreta de l'Estat.

Aquesta dependència fiscal de l'Estat és totalment contrària al principi de responsabilitat, bàsic i fonamental per al bon funcionament de les administracions i per a la qualitat dels serveis que presten. En definitiva, la plena sobirania fiscal és imprescindible per millorar el benestar social dels ciutadans de Catalunya, reduir la dependència financera de l'Estat, millorar l'autonomia tributària i la responsabilitat fiscal, garantir una major estabilitat en els recursos i assolir majors cotes de transparència i perceptibilitat.